Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Visontai Soma

Cím: A Vigszinház parlamenti sorsa

Forrás: Az Ujság

(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	(Oldal)
Bp.	1921. 5. 8		

Osztályozás

792

Hely: Vígszinház

Idő: "1894"

Személy

Helyszám

A Vigszinház parlamenti sorsa.

Irta Visontai Soma v. orsz. képv.

A Vigszinházhoz igen érdekes parlamenti emlékek fűződnek. A *Hieronymi* belügyminiszter által benyujtott és *200.000 forint kamatnélküli államkölcsön* engedélyezéséről szóló törvényjavaslatot a *harmadik* olvasásnál az ellenzék leszavazta. Ezen a parlamenti életben ritka eseményt rendkivül érdekes vita előzte meg, a melyben pro és kontra *Polónyi* Géza, *Berzeviczy* Albert, *Ugron* Gábor, *Hegedüs* Sándor, *Bartók* Lajos s a mi külön megemlitendő, *Jókai Mór is felszólalt.* a ki valósággal elemében volt, csupa szellem, csupa kedély, csupa tréfa.

A vita *1894 november 29-én* kezdődött. A *javaslat* pénzügyi bizottsági *előadója Fenyvessy* Ferencz, a közigazgatási bizottság *előadója Földváry* Miklós volt. Maga a törvényjavaslat indokolása kifejti, hogy milyen előnyös lesz a fővárosi lakosságra még *egy negyedik szinház.* Elmondja, hogy már létesült a magyar vigszinházi egylet, a mely azonban az anyagi eszközök beszerzése czéljából részvénytársasággá alakult át. Nem a haszon elérése, hanem a magyar előadó müvészet fejlesztése és a *szórakoztatás* a czél s ez *csak ugy érhető el. ha állami támogatásban* részesül a vállalat. A 200.000 forintot *évi 5000 forintos részletekben* kellett volna visszafizetni s csak *ha egy évben ennyi jövedelem nem volna,* ugy a törlesztés elesik. Tervbe volt véve, hogy e szinházban idegen- és németnyelvü előadások is tarthatók legyenek s az utóbbi körülmény adta meg az indokot arra, hogy az ellenzék a javaslat ellen teljes erővel, erélylyel felvonuljon.

Hieronymi belügyminiszter szintén többször látta szükségét, hogy szót emeljen javaslata mellett s az ellenzéket azzal igyekezett megnyugtatni, hogy a Vigszinház 80 tagból álló magyar szintársulatot fog szerződtetni és hogy az évi *350 előadásból* 300 lesz a magyar s *csak 50 lesz a német.* Az ellenzék *nagy derültsége* közben javitotta ki a belügyminiszter a szavát arra, hogy *idegen,* mondván egyszersmind, hogy *a német szó önkéntelenül jött a nyelvére.* A gyapju-utczai német szinház akkor már le volt égve és a német előadások feltámadó kisértetétől féltette az ellenzék a fővárost. *Jókai* Mór azonban egy csupa szellemességtől telitett beszédben rámutatott arra, hogy a német szinház volt közönsége most a Nemzeti és Népszinházba jár, *a magyar ember Bécsbe jár müvészi német előadásokat hallgatni,* Budapesten pedig a magyar szinházakban folyton hallani a közönség egyes részéről az elhangzó kérdést: *»was hat er gesagt ?«*

Jókai Mór elmondja, hogy *két hét óta keres már jegyet a magyar szinházakba, de jegyet nem kapni.* Az uj szinházra okvetlenül szükség van. De szüksége van erre a magyar költői muzsának is. A szinmüvekben egy uj genre fejlődött, a *vigszinmüvek genre*-ja. Ennek nincs helye és nincsenek képviselői. Mikor *Thaly* Kálmán *közbeszól,* hogy ez *nem a magyar temperamentumhoz való,* Jókai válaszol, *ő bizony restel arra pénzt kiadni, hogy sirjon.* Tudok én sirni magamtól is, pénz nélkül, mondá. Azért megy a szinházba, hogy felderitse magát a napi fáradalmak után és hogy találjon valamit, a mi megnevettesse és szórakoztassa. Ha nem lesz még egy negyedik szinház, mondá, akkor a közönség az orfeumokra szokik, a mi szintén nem volna éppen baj, minden ember őrizze meg erkölcseit privatim, az állam ezzel nem tartozik.

Elmondja még Jókai a *magyar Nemzeti Szinház keletkezésének történetét,* mint kellett a magyar muzsának az akkori német szinészettel Budapesten versenyezni, a mi sokszor nehéz volt, mert a német szinészet erős versenyre kelt, de a magyar Nemzeti Szinház fentartotta kizárólagosságát, más nyelvü előadást nem türt és elmond nagy derültség közt *egy históriai adomát,* hogy a mikor az akkori német szinház leégett és az akkori budai várkormányzónak eszébe jutott 1849-ben, hogy a Nemzeti Szinház intendánsát, *Simoncsics* királyi tanácsost magához hivassa és követelje, hogy a *német szinháznak engedjen át német előadásokra* bizonyos napokat a *Nemzetiben* Simoncsics az ő tősgyökeres budai németségével azt mondta: »midőn nagyon szuttyongatták, hogy mondja meg hány napot enged át a német müvészeknek a Nemzetibe, ezt mondta: *Wann i' reden muss, da sag i' : amol; wenn i' reden darf, da sag i' : kamol.*«

Még *Bartók* Lajos adta elő, hogy ő a Vigszinház-Egyletnek tagja, de a Vigszinház részére a nemzeti szellemet és nyelvet követeli. Igy folyt a vita egész november 30-áig. a *részletes tárgyalás alapjául elfogaotatott* a javaslat. A Vigszinház mégsem kapta meg a 200.000 forint kölcsön állami segélyt, mert a mikor ismét egybegyült a képviselőház, hogy a kitüzött napirend szerint a vigszinházi javaslat fölött a harmadik olvasás során szavazatát leadja, *Perczel* Béni képviselőházi jegyző, a ki a kormánypárt wipperje volt és kötelessége volt nyilvántartani a képviselőket, — hányan vannak jelen és hányan hiányoznak — helyesebben, november, lévén a téli kabátokat, ijedten vette észre, hogy az ellenzéki kabátok sürün, de »*kormánypárti*« kabátok csak *gyéren* lógnak a ruhatárban és hogy nagy *veszedelem fenyegeti a kormánypártot* és a szőnyegen lévő javaslatot. A jobboldalról cselre fogták a dolgot, 20-nál több képviselő kérte a szavazásnak más napra való halasztását, de *Beőthy* Ákos kimutatta a házszabályokból, hogy a harmadik olvasási szavazásnál ez nem lehetséges. Az elnök és pedig *Perczel* Dezső, a kit e miatt az ellenzék megéljenzett, *el is rendelte a szavazást,* a melynek eredménye az volt, hogy *igennel 96 képviselő szavazott, nemmel 98* és igy a javaslat harmadszori olvasásban két szavazattal megbukott. Távol volt 217 képviselő.

Az ellenzék hosszantartó zajos éljenzés és tapssal fogadta az eredményt. Nagy baj ebből a szavazásból mégsem lett, a belügyminiszter nem bukott bele, a Vigszinház az állam 200.000 forintos kölcsöne nélkül is felépült és most ünnepli fennállásának negyedszázados jubileumát, mint a magyar nemzeti szinmüvészetnek szentelt igazi kulturintézet.

Budapest főváros házinyomdája 1919.